

метою вивчення сфер людської діяльності, які найбільше страждають від шахраїв, контингент потерпілих та мобільних операторів за допомогою зв'язку яких здійснюється правопорушення з'ясувалось, що статистика щодо шахрайств вчинених вище вказаним шляхом відсутня. Тобто ми бачимо, що розглядувані прояви суспільно-небезпечних діянь не демонструють кореляційних зв'язків, що ускладнює діяльність правоохоронців та потребує ґрунтовних наукових досліджень

Все зазначене дозволяє наголосити на труднощах, з якими зустрілися в своїй діяльності правоохоронці, а для шахраїв, що реалізують свої наміри шляхом використання засобів мобільного зв'язку пандемія сприймається як можливість отримати очікуваний результат.

Зміна ситуації на краще нам вбачається в розробці дієвих рекомендацій щодо правильного, науково-обґрунтованого, тактично і методично грамотно організованого досудового розслідування за розглядуваними фактами.

Список бібліографічних посилань

1. НБУ попереджає про нові види шахрайства під час карантину // ZAXID.NET : сайт. URL: https://zaxid.net/nbu_poperedzhaye_pro_novi_vidi_shhahraystva_pid_chas_karantinu_n1500582 (дата звернення: 20.04.2020).
2. Види мобільного шахрайства // Київстар : сайт. URL: https://kyivstar.ua/uk/about/important_data/stop_cheating (дата звернення: 20.04.2020).
3. Особливості розслідування шахрайств, учинених шляхом використання засобів мобільного зв'язку // Національна академія внутрішніх справ : сайт. URL: <https://arm.naiu.kiev.ua/books/orovz/lections/lection5.html> (дата звернення: 20.04.2020).

Одержано 22.04.2020

УДК 393.14

Микола Володимирович Дементьєв,

аспірант Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса

ВІДМІННІСТЬ ПЕРЕВІРКИ ВІД ОЦІНКИ ДОКАЗІВ

Відповідно до ч. 2 ст. 91 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України процес доказування складається з трьох елементів: збирання, перевірки та оцінки доказів. Терміни «збирання», «перевірка» і «оцінка» доповнюють один одного, їх сукупне значення всебічно розкриває сутність процесу доказування. Однак, в теорії доказів і криміналістиці існує більш розгорнута система елементів процесу доказування, ніж закріплена в законі. Так, правниками як перший елемент виокремлюється побудова слідчих або судових версій [1, с. 22], після збирання доказів – їх дослідження [2, с. 314], а після оцінки як останній етап – використання доказів [3, с. 71].

Аналіз процесуальної та криміналістичної літератури дозволяє зробити висновок про те, що розкриттю поняття перевірки доказів не приділяється достатньо уваги. Переважна більшість наукових пошуків присвячено таким складовим доказування як збирання та оцінка доказів у кримінальному судочинстві, і в меншій мірі – перевірці доказів.

В теорії доказів (доказування) традиційною є думка, згідно з якою з невеликими відмінностями цілі перевірки і оцінки доказів збігаються і полягають, в основному, у встановленні належності, допустимості, достовірності доказів. Таким чином до мети перевірки відносять ті ж самі властивості доказів, що й під час їх оцінки, що не дозволяє відмежувати предмет оцінки та перевірки. Хоча перевірка доказів, як елемент пізнавальної діяльності в кримінальному процесі, тісно взаємопов'язана з оцінкою доказів, серед правників точиться дискусія щодо відмінності перевірки та оцінки.

Згідно словнику «перевірити» пояснюється як 1) з'ясовувати правильність, точність чого-небудь; 2) переконуватися в наявності або відсутності кого-, чого-небудь [4, с. 142]. а «оцінити (оцінювати)» належить розуміти як 1) визначати якості, цінність, достоїнства і т. ін. кого-, чого-небудь; 2) складати уявлення, робити висновок про кого-, що-небудь, визначати суть, характер, значення, роль і т. ін. [5, с. 828].

Згідно зі ст. ст. 94 УПК України кожний доказ оцінюється з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення. Поняття перевірки доказів в кодексі не розкривається, проте виходячи з етимології

даного поняття, можна дійти висновку, що перевірка підлягає доказу з точки зору відповідності їх якості та правильності.

М.С. Строгович пише: «для того, щоб виявлений, сприйнятий і процесуально закріплений доказ міг послужити достатньою підставою для висновку про доказуваний факт, він має бути перевірений» [6, с. 101]. Докази піддаються перевірці для з'ясування, встановлення певних характеристик з метою подальшого їх використання при винесенні процесуальних рішень у справі. При перевірці визначаються: допустимість доказів (процесуальний порядок отримання; правомочність суб'єкта, що збирає доказ; дотримання процесуальної форми і ін.); достовірність доказів, тобто відповідність дійсності встановлених фактів. Саме в процесі перевірки доказів у суб'єкта доказування складається внутрішнє переконання про достовірність будь-якого факту, події або обставини, що входять до предмету доказування по конкретному кримінальному провадженню. Перевірка доказів, це не що інше як встановлення факту дійсності з достовірністю, а не з тим чи іншим ступенем ймовірності.

Цілком очевидно, що перевірка спрямована на отримання нових доказів з метою перевірки надійності, доброякісності вже наявних доказів. В ході безпосередньої перевірки виходять нові або додаткові відомості про факти, які посилюють або послабляють кримінально-процесуальне (доказове) значення досліджуваних доказів. Метою перевірки, як зазначають Ю. М. Грошевий та С.М. Стахівський є визначення придатності зібраних доказів та їхніх процесуальних джерел, для встановлення обставин, що мають значення для справи [7, с. 57].

На нашу думку прав Ю.К. Орлов, вказуючи, що предмет перевірки і оцінки взагалі не може бути критерієм їх розмежування [8, с. 80]. Розмежування оцінки та перевірки вбачається в способах їх здійснення, реалізації. Оцінка доказів та їх процесуальних джерел – це розумова діяльність, що здійснюється в певних логічних формах та спрямована на встановлення достовірності, належності, допустимості й достатності доказів, їх взаємозв'язку і значення для вирішення питань, що становлять предмет доказування [9, с. 260]. Перевірка доказів полягає як розумових так й якихось практичних діях з отримання інших доказів [10, с. 439].

На наш погляд в системі процесуального доказування кожна складова є самостійним елементом і не може включати в себе інші

елементи цієї діяльності. Однак, виходячи з даних вище визначень оцінки та перевірки випливає, якщо здійснюється тільки розумова діяльність з аналізу отриманих доказів, то це – оцінка, а якщо після цього проводяться практичні (процесуальні) дії, то це – перевірка. З логічної точки зору перевірка обов'язкового включає оцінку й не існує як окремий елемент доказування.

Потрібно виходити з основної відмінності цих видів діяльності – є вона виключно розумовою або практичною. Саме за цією ознакою необхідно проводити їх розмежування.

Перевірка доказів – складова частина процесу доказування, нерозривно пов'язана з іншими сторонами цього процесу: збиранням і оцінкою доказів. Оцінка доказів здійснюється в процесі збирання та перевірки доказів, при цьому вона визначає основні напрямки, за якими слід шукати нові докази. Оцінка доказу шляхом аналізу його змісту, зіставлення з іншими доказами становить необхідну умову його перевірки. У той же час збирання та перевірка доказів – передумова їх оцінки. Аналіз понять оцінки і перевірки доказів дозволяє додатково встановити їх відмінності.

Об'єкт оцінки – отримані у кримінальному провадженні докази, об'єкт перевірки – нові, ще не наявні у слідства докази. Предмет оцінки – належність, допустимість окремих доказів і достатність їх сукупності для прийняття процесуальних рішень, предмет перевірки – допустимість й достовірність фактичних даних і їх джерел. Спосіб оцінки – розумова діяльність, спосіб перевірки – практичні дії. Засоби оцінки – логічні методи, засоби перевірки – процесуальні та інші дії. Суб'єкт оцінки – будь-який учасник процесу, суб'єкт перевірки – учасник процесу в межах своїх повноважень (компетенції).

На нашу думку, ретельна і кваліфікована перевірка доказів – запорука захисту прав і законних інтересів учасників кримінального судочинства та підставу для прийняття законних і обґрунтованих процесуальних рішень по конкретній справі.

Список бібліографічних посилань

1. Зинатуллин З. З., Егорова Т. З., Зинатуллин Т. З. Уголовно-процесуальное доказывание: концептуальные основы : монография. Ижевск : Детектив-Информ, 2002. 228 с.

2. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина : підручник. Київ : Алерта, 2014. 440 с.

3. Погорецький М. А. Нова концепція кримінального процесуального доказування. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 3. С. 63–79.
4. Словник української мови : в 11 томах / Ін-т мовознавства АН УРСР ; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1975. Т. 6. 832 с.
5. Словник української мови : в 11 томах / Ін-т мовознавства АН УРСР ; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1974. Т. 5. 840 с.
6. Строгович М. С. Избранные труды : в 3 т. Т. 3. Теория судебных доказательств. М., 1991. 300 с.
7. Грошевий Ю. М., Стахівський С. М. Докази і доказування у кримінальному процесі : посібник. Київ : КНТ ; Видавець Фурса С. Я., 2006. 272 с.
8. Орлов Ю. К. Основы теории доказательств в уголовном процессе : науч.- практ. пособие. М. : Проспект, 2000. 144 с.
9. Коваленко Є. Г. Теорія доказів у кримінальному процесі України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 632 с.
10. Теория доказательств в советском уголовном процессе / отв. ред. Н. В. Жогин. М. : Юрид. лит., 1973. 736 с.

Одержано 24.04.2020

УДК 347.131

Валерія Михайлівна Джафарова,
*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ЮРИСДИКЦІЙНА ФОРМА ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ВЛАСНИКІВ (КОРИСТУВАЧІВ) НЕРУХОМОГО МАЙНА ПРИ РЕЄСТРАЦІЇ РЕЧОВИХ ПРАВ

Захист прав і інтересів законних власників (користувачів) нерухомого майна, був та залишається одним із ключових пріоритетів держави. Відповідно до ч.4 ст.41 Конституції ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого майнового права та інтересу (ст.16 ЦК України). Але, сьогодні, ми маємо й інший концептуальний підхід, який може визначити юридичну долю нерухомого майна, у сфері державної реєстрації прав, який закріплений у ст. 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (далі – Закон). Оперативно захистити свої майнові